

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ
นวัตกรรมธุรกิจ ที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
แปรรูปผักและผลไม้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

The Causal Relationship Model of Entrepreneurial Orientation and Business
Innovation Affecting the Performance of Vegetable and Fruit Processing
Small and Medium Enterprises in the Three Southern Border Provinces

ชมพูนุช ศรีพงษ์¹ นัทธี ขจรกิตติยา² และ อรวรรณ วรานันตกุล³

Chompunuch Sriphong¹ Natee Kachornkittiya² and Orawan Waranantakul³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรมธุรกิจ และผลการดำเนินงาน และ 2) พัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ และนวัตกรรมธุรกิจ ที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามผู้ประกอบการ จำนวน 327 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS ในการหาค่าสถิติพื้นฐาน และโปรแกรม LISREL 8.80 ผลการวิจัยพบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรมธุรกิจ และผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ และนวัตกรรมธุรกิจ ที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า $\chi^2=61.483$, $df=36$, $CFI=0.997$, $GFI=0.970$, $AGFI=0.934$, $SRMR=0.021$, $RMSEA=0.047$ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อนวัตกรรมธุรกิจ นอกจากนี้ นวัตกรรมธุรกิจส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน แต่การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ส่งผลทางอ้อมเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน โดยมีนวัตกรรมธุรกิจเป็นตัวแปรส่งผ่าน ทั้งนี้ตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลการดำเนินงาน ร้อยละ 87.80 ดังนั้น ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมควรให้ความสำคัญกับการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อเสริมสร้างนวัตกรรมธุรกิจ ซึ่งนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีของธุรกิจ

คำสำคัญ : การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรมธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
สามจังหวัดชายแดนใต้

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

²Assistant Professor, Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University

³รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

²Associate Professor, Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University

³อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

³Lecturer, Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University

³Corresponding author E-mail: orawan.wa@yru.ac.th

Abstract

This study aims to 1) examine level of entrepreneurial orientation, business innovation, and firm performance and 2) develop and validate the causal relationship model of entrepreneurial orientation and business innovation affecting the performance of vegetable and fruit processing small and medium enterprises in the three southern border provinces. Data were collected through questionnaire-based responses from 327 entrepreneurs. The data were analyzed by SPSS and LISREL 8.80. The results revealed that entrepreneurial orientation, business innovation, and firm performance, are at a high level. In addition, the proposed model was consistent with empirical data with $\chi^2=61.483$, $df=36$, $CFI=0.997$, $GFI=0.970$, $AGFI=0.934$, $SRMR=0.021$, $RMSEA=0.047$. All variables in the proposed model accounted for 87.80 percent of the total variance of performance. Entrepreneurial orientation had a positive direct effect on business innovation, meanwhile business innovation also had a positive direct effect on firm performance. In addition, entrepreneurial orientation had a positive indirect effect on firm performance through business innovation as a mediator. Therefore, small and medium enterprises entrepreneurs should focus on entrepreneurial orientation to enhance their business innovation, which leads to business performance.

Keywords : Entrepreneurial Orientation, Business Innovation, Small and Medium Enterprises, Three Southern Border Provinces

1. บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดที่รุนแรงของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นโรคที่เริ่มมีการแพร่ระบาดในช่วงปี พ.ศ. 2563 สาเหตุจากไวรัสโคโรนา ทำให้มีผู้ติดเชื้อจำนวนมากทั่วโลก ส่งผลให้หลายประเทศมีมาตรการปิดเมือง (Lockdown) รวมถึงประเทศไทย โดยศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด 19 (ศบค.) โดยนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ออกประกาศปิดเมืองในพื้นที่บางจังหวัดที่มีการแพร่ระบาดของโรคอย่างรุนแรง และยกระดับมาตรการควบคุมโรคในทุกจังหวัดของประเทศไทย วิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นสร้างความเสียหาย ส่งผลต่ออัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับต่ำ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจชะลอตัว ภาคการผลิตหยุดชะงัก รายได้และกำลังซื้อลดลงรุนแรง และลูกกลามเป็นวิกฤติทางเศรษฐกิจทั่วโลก ทั้งด้านอุปทานและอุปสงค์พร้อมกัน หลายอุตสาหกรรม และหลากหลายอาชีพได้รับผลกระทบเป็นวงกว้าง (เสาวณี จันทะพงษ์ และ ทศพล ต้องหุ้ย, 2563)

อาชีพเกษตรกรเป็นกลุ่มอาชีพที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างรุนแรง จากการส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรไปจำหน่ายยังตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ ได้น้อยลง วิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลให้ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำและเกิดผลผลิตเน่าเสียเป็นจำนวนมาก ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบภาวะขาดทุนจากการเพาะปลูก ดังนั้น เกษตรกรหลายกลุ่มได้หันมาให้ความสำคัญกับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรซึ่งช่วยสร้างมูลค่าเพิ่ม และแก้ไขปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำที่เกิดขึ้น ประกอบกับแผนพัฒนาการเกษตรได้เน้นให้ความสำคัญกับการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรด้วยการส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและสร้างเอกลักษณ์ชุมชน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2560) สินค้าเกษตรแปรรูปที่ผลิตขึ้น ต้องสามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มสนองตอบความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถแข่งขันได้ในตลาดปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามผู้ผลิตสินค้าดังกล่าวจะมีผลการดำเนินงานที่ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับต้องอาศัยปัจจัยสำคัญหลายด้านในการบริหารธุรกิจ ซึ่งปัจจัยด้านการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ และด้านนวัตกรรมธุรกิจ นับว่ามีความสำคัญยิ่งในการดำเนินธุรกิจยุคปัจจุบัน เนื่องจากการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ผู้ประกอบการพึงมีในการทำงานด้วยความมุ่งมั่น มีความสามารถทางนวัตกรรม และใช้นวัตกรรมในการพัฒนากระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์ และที่สำคัญการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อผลดำเนินงานของธุรกิจ (สมพร ปานยิณี, 2558; กฤตชน วงศ์รัตน์, 2564) และความสำเร็จของธุรกิจ (นงเยาว์ อินทะนาม และคณะ, 2563) ส่วนนวัตกรรม คือ สิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งใช้ประสบการณ์ทางเทคโนโลยีมาพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือกระบวนการใหม่ เพื่อสนองความต้องการของตลาด นวัตกรรมจึงเกิดจากความสามารถของธุรกิจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือโอกาสใหม่ ๆ ทางการค้า เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (วัชรพงษ์ อินทวงศ์ และปัทมา สุริยกุล ณ อยุธยา, 2561) กล่าวได้ว่านวัตกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน โอกาสทางการตลาด และความสำเร็จให้กับธุรกิจ (จวีร์รณ จันพลา, 2559) จากความสำคัญของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ และนวัตกรรมธุรกิจ ซึ่งนับว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญตามแนวทางมุมมองทฤษฎีฐานทรัพยากร ซึ่งหากองค์กรมีทรัพยากรที่โดดเด่น ตามคุณลักษณะโดยเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า หายาก ลอกเลียนแบบและทดแทนไม่ได้ ก็จะทำให้ธุรกิจมีความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดต่อไป

ปัจจัยการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ และนวัตกรรมธุรกิจ ดังกล่าวข้างต้น เป็นปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน ในบริบทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ถือได้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจไทย และเป็นห่วงโซ่การผลิตและเป็นรากฐานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงมีจุดเน้นการพัฒนาที่เกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อขยายฐานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ ตลอดจนเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและส่งเสริมสังคมผู้ประกอบการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) อีกทั้งทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ที่เกิดขึ้นตามมา ยังคงกำหนดหมุดหมายการพัฒนาให้ไทยเป็นประเทศชั้นนำในด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง รวมไปถึงมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และแข่งขันได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

ดังนั้น ในงานวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรมธุรกิจ ที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาประกอบการกำหนดแนวทางและการปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ และการสร้างสรรค์ผลงานเชิงนวัตกรรม ที่จะส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจที่ดีขึ้น และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีตามมาคือความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งในการสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศชาติให้ยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรมธุรกิจ และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ และนวัตกรรมธุรกิจ ที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้พัฒนาบนพื้นฐานทฤษฎีมุมมองตามฐานทรัพยากร (Resource-Based View Theory: RBV) ในการอธิบายความสัมพันธ์การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรมธุรกิจ ที่มีต่อผลการดำเนินงาน กล่าวคือ ทฤษฎีมุมมองตามฐานทรัพยากร ให้ความสำคัญกับทรัพยากรภายในองค์กร ซึ่งหากทรัพยากรในองค์กรมีคุณลักษณะ 4 ประการ คือ มีคุณค่า หายาก ลอกเลียนแบบไม่ได้ และทดแทนไม่ได้ อีกทั้งหากองค์กรมีความสามารถที่โดดเด่นเหนือคู่แข่ง ย่อมนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (Barney, 1991)

3.1 แนวคิดผลการดำเนินงาน

ในอดีตที่ผ่านมาธุรกิจต่าง ๆ นิยมควบคุมการดำเนินงานของกิจการโดยใช้การประเมินผล และความสำเร็จของธุรกิจด้วยผลประกอบการที่เป็นตัวเลขทางการเงินระยะสั้น แต่ได้แสดงศักยภาพและแนวโน้มของธุรกิจในอนาคต Kaplan และ Norton จึงได้พัฒนาเครื่องมือการจัดการที่เรียกว่า บาลานซ์ สกอร์การ์ด (Balanced Scorecard : BSC) ในปี ค.ศ. 1990 (Kaplan & Norton, 1996) ซึ่งเป็นระบบการวัดผลการดำเนินงานที่ให้ความสำคัญทั้งด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการเติบโต ทั้งนี้แต่ละด้านดังกล่าวต่างมีความสัมพันธ์อย่างเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน โดยรายละเอียดการประเมินแต่ละด้านมีดังนี้ 1) ด้านการเงิน ซึ่งแบ่งแนวทางการประเมินประเด็นหลัก ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของรายได้ การลดลงของต้นทุน และการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ 2) ด้านลูกค้า เป็นการประเมินความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้า 3) ด้านกระบวนการภายใน เป็นการสร้างคุณค่าให้แก่ลูกค้าเหนือคู่แข่ง โดยพิจารณาจากประเด็นหลัก ได้แก่ ความสามารถในการดำเนินงาน นวัตกรรม กระบวนการในการดำเนินงาน และการบริการหลังการขาย 4) ด้านการเรียนรู้และการเติบโต พิจารณาจากการเพิ่มขีดความสามารถของสมาชิกองค์กร จำนวนผลิตภัณฑ์เมื่อเทียบกับคู่แข่ง ความพึงพอใจของสมาชิก การรักษาสมาชิกที่มีคุณภาพไว้กับองค์กร ผลผลิตภาพและประสิทธิภาพของสมาชิก การพัฒนาระบบต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร

3.2 แนวคิดการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ

การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ เป็นประเด็นหนึ่งที่มีการศึกษากันเป็นจำนวนมากในทางด้านการประกอบการ และด้านการจัดการ มานานกว่าสามทศวรรษ เพราะมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ (Kiyabo & Isaga, 2020) การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ คือ กระบวนการ การปฏิบัติ และการตัดสินใจที่ผู้ประกอบการนำไปสู่การประกอบการใหม่ (Lumpkin & Dess, 1996) การมุ่งเน้นผู้ประกอบการยัง หมายถึง กระบวนการ การปฏิบัติ การตัดสินใจ และพฤติกรรมที่นำธุรกิจไปสู่ความสำเร็จ (นงเยาว์ อินทะนาม และคณะ 2563) การมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการจึงถือได้ว่าเป็นทรัพยากรภายในองค์กร ที่ช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันตามทฤษฎีฐานทรัพยากร และนำมาซึ่งความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กร ทั้งนี้องค์ประกอบของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิดของ Lumpkin และ Dess (1996) มี 5 ประการ ได้แก่ 1) ความกล้าเสี่ยง หมายถึง การกระทำที่ยอมรับภาระหนี้ การกู้ยืม หรือการกระทำใด ๆ ที่ส่งผลต่อทรัพยากรหรือสินทรัพย์ทั้งในทางบวกและทางลบของธุรกิจ 2) การปฏิบัติการเชิงรุก หมายถึงการกระทำที่คาดหวังผลลัพธ์ในอนาคต โดยการแสวงหาโอกาสใหม่ การริเริ่มผลิตภัณฑ์และตราสินค้าใหม่ ๆ การทำการตลาดรูปแบบใหม่ การมองการณ์ไกล การดำเนินงานอย่างมีความ

ริเริ่มสร้างสรรค์ การแสดงออกต่อความต้องการในอนาคตของผู้บริโภค และการไขว่คว้าโอกาสเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินงานของธุรกิจ 3) ความสามารถทางนวัตกรรม หมายถึง การที่ผู้ประกอบการมีแนวคิดสร้างสรรค์ การดำเนินการที่แปลกใหม่ ทำให้เกิดกระบวนการดำเนินงานทางธุรกิจ การทำการตลาด การปรับปรุงพัฒนาสินค้าหรือบริการที่มีคุณค่าหรือมีมูลค่าเพิ่มในเชิงนวัตกรรม และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน 4) ความแข็งแกร่งต่อการแข่งขัน หมายถึงการที่ผู้ประกอบการสามารถนำพาธุรกิจ โดยสนองตอบต่อความท้าทายจากสิ่งแวดล้อมทางธุรกิจที่เผชิญ รวมถึงสถานการณ์การแข่งขัน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีในการดำเนินธุรกิจ สามารถแข่งขันได้หรือได้เปรียบในการแข่งขัน และ 5) ความเป็นอิสระ หมายถึงการเป็นตัวของตัวเอง การให้เสรีภาพในความคิดหรือการกระทำของบุคคลหรือทีมงาน ที่ทำให้เกิดความคิดและการริเริ่มสร้างสรรค์ การปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อประโยชน์ของธุรกิจ

การศึกษาการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ พบว่าส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรม (Benazzouz, 2019; Peng et al., 2016; Rhee et al., 2010) อีกทั้งการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ ผลการดำเนินงาน (สมพร ปานยิณี, 2558) นอกจากนี้ยังพบว่าการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกและทางอ้อมต่อผลการดำเนินงาน (กฤตชน วงศ์รัตน์, 2564) รวมทั้งคุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ (อาทิช แซ่ลี, 2558)

แนวคิดนวัตกรรมธุรกิจ

นวัตกรรมธุรกิจ ไม่ได้หมายความว่าเฉพาะผลิตภัณฑ์ใหม่ แต่หมายรวมถึงการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการดำเนินการแบบเดิม มาสู่เทคโนโลยีการดำเนินการในแบบใหม่ ธุรกิจต้องสร้างโอกาสและเงื่อนไขที่จะเป็น องค์กรนวัตกรรม ด้วยการเข้าไปแข่งขันในตลาดที่ซับซ้อนและยืดหยุ่นในการรักษาคุณภาพให้อยู่ในระดับที่ยอดเยี่ยมอยู่เสมอ และต้องมองว่าคู่แข่งคือตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาของนวัตกรรมของธุรกิจ (Porter, 1985) นวัตกรรมจึงเป็นความรู้ใหม่ หรือสิ่งที่ค้นพบแล้วนำไปประยุกต์ให้เกิดคุณค่าในรูปแบบต่าง ๆ ขององค์กร (สุรเดช จงวรรณศิริ, 2562) นวัตกรรมในบริบทองค์กรแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก ได้แก่ 1) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ หมายถึง สินค้าหรือบริการที่มีความใหม่ โดดเด่นต่างไปจากที่มีอยู่เดิม รวมถึงการนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดได้อย่างรวดเร็ว ผลิตภัณฑ์ที่มีนวัตกรรมย่อมมีโอกาสที่ดีในการทำตลาด รวมทั้งทำให้ป้องกันการเข้ามาของคู่แข่งรายใหม่ในการทำตลาด 2) นวัตกรรมกระบวนการ หมายถึง วิธีการหรือขั้นตอนใหม่ หรือการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนากระบวนการงานต่าง ๆ ของธุรกิจ เช่น การเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิต การขาย การขนส่ง ฯลฯ และ 3) นวัตกรรมตลาด หมายถึง วิธีการในการนำเสนอสินค้าหรือบริการ หรือช่องทางที่สามารถสื่อสารเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย รวมถึงการหาตลาดใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพมากกว่า รวมไปถึงการรองรับการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของผู้บริโภค (OECD, 2005)

การศึกษาอิทธิพลของนวัตกรรมต่อผลการดำเนินงาน พบว่านวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในประเทศไทย (ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช และคณะ, 2563) อีกทั้งมีรายงานการศึกษาที่ระบุว่า นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรมการตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน (วิจักขณ์ สุวรรณเจริญ และคณะ, 2559)

จากการทบทวนวรรณกรรม จึงกำหนดสมมติฐานและกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังรูปภาพประกอบ 1

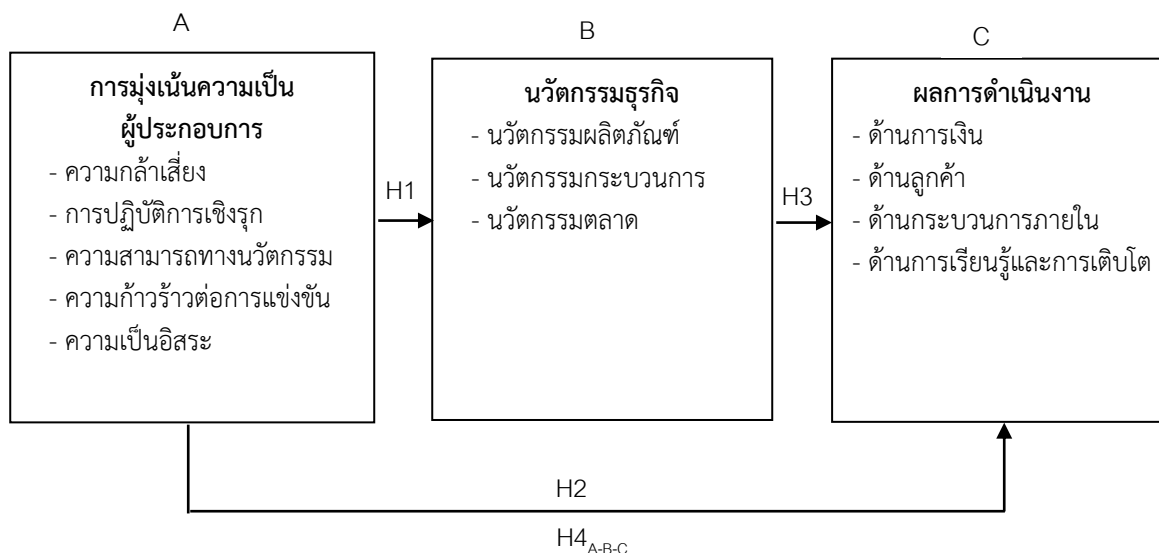
สมมติฐานที่ 1 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อนวัตกรรมธุรกิจ

สมมติฐานที่ 2 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน

สมมติฐานที่ 3 นวัตกรรมธุรกิจส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน

สมมติฐานที่ 4 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการส่งผลทางอ้อมเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานผ่านนวัตกรรมธุรกิจ

รูปภาพประกอบ 1
กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

4. ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ กำหนดขนาดตัวอย่างตามเกณฑ์การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันซึ่งควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 10-20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ (Hair et al., 2010) ดังนั้นจึงกำหนดขนาดตัวอย่าง 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร ซึ่งเท่ากับ 240 คน อย่างไรก็ตามในงานวิจัยซึ่งทดสอบอิทธิพลทางอ้อมควรมีจำนวนตัวอย่างที่มากขึ้นตามความซับซ้อนของโมเดล (Kline, 2011) อีกทั้งเพื่อป้องกันการตอบแบบสอบถามกลับมาไม่ได้จำนวนที่ต้องการ ควรประมาณการในการตอบกลับอย่างน้อย 2 ใน 3 ส่วน หรือร้อยละ 67 ในงานวิจัยนี้จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ประกอบการหรือประธานกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมจำนวน 360 คน สุ่มตัวอย่างในลักษณะคำนึงถึงความน่าจะเป็นในการสุ่ม ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มอย่างไม่มีสัดส่วนโดยใช้จังหวัดเป็นเกณฑ์การแบ่งกลุ่ม ดังนั้นจึงสุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดดังกล่าว จังหวัดละ 120 คน จากการรวบรวมข้อมูลผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปผักและผลไม้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผู้ตอบแบบสอบถามได้อย่างสมบูรณ์จำนวน 327 คน คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 90.83

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปผักและผลไม้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 2 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ตามแนวคิด Lumpkin และ Dess (1966) จำนวน 15 ข้อ ส่วนที่ 3 นวัตกรรมธุรกิจ จำนวน 10 ข้อ และ ส่วนที่ 4 ผลการดำเนินงาน ตามแนวคิดการวัดแบบสมดุลหรือบาลานซ์ สกอร์การ์ด จำนวน 20 ข้อ และ ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพื่อการเสริมสร้างผลการ

ดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) มากกว่า 0.5 (วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ, 2565) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบสอบถามในส่วนการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.951 นวัตกรรมธุรกิจ เท่ากับ 0.954 และผลการดำเนินงาน เท่ากับ 0.965

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานเพื่อตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป IBM SPSS Statistics 23 การตรวจสอบโมเดลการวัด ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้น ด้วยการวิเคราะห์หิอทธิพลแบบมีตัวแปรแฝง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Lisrel 8.80 สำหรับการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าดัชนี ได้แก่ ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าน้อยกว่า 2 ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) มีค่ามากกว่า 0.90 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่ามากกว่า 0.09 ค่าดัชนีรากกำลังสองค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) มีค่าต่ำกว่า 0.05 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าต่ำกว่า 0.05 (Schumaker & Lomax, 2010; Diamantapoulos & Siguaw, 2000)

5. ผลการวิจัย

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปผักและผลไม้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 327 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงร้อยละ 86.54 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 13.46 อายุน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.83 อายุ 30-60 ปี ร้อยละ 88.99 และอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.18 จบการศึกษามากกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 18.65 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 43.43 อนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 15.60 ปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 22.32 ประกอบธุรกิจในจังหวัดยะลา คิดเป็นร้อยละ 35.78 จังหวัดปัตตานี ร้อยละ 29.66 และจังหวัดนราธิวาส ร้อยละ 34.56 ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 1-5 ปี ร้อยละ 44.95 ระยะ 6-10 ปี ร้อยละ 38.84 และมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 16.21 จำนวนสมาชิก/พนักงานในปัจจุบัน 1-5 คน ร้อยละ 9.48 จำนวน 6-10 คน ร้อยละ 18.04 และมากกว่า 10 คน ร้อยละ 72.48 รายได้จากการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่อเดือน น้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 24.47 จำนวน 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 42.81 จำนวน 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 16.82 และมากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 15.90

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์มีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรมธุรกิจ และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปผักและผลไม้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมระดับมาก ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.53) และองค์ประกอบแต่ละด้านระดับมาก ดังนี้ การปฏิบัติการเชิงรุก ($\bar{X}=4.03$, S.D.=0.61) ความแข็งแกร่งต่อการแข่งขัน ($\bar{X}=4.03$, S.D.=0.58) ความกล้าเสี่ยง ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.59) ความสามารถทางนวัตกรรม ($\bar{X}=3.94$, S.D.=0.68) ความเป็นอิสระ ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณานวัตกรรมธุรกิจ พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมระดับมาก ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.56) และองค์ประกอบแต่ละด้าน

ระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ นวัตกรรมกระบวนการ ($\bar{X}$ = 3.94, S.D.=0.62) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ = 3.90, S.D.=0.60) และนวัตกรรมการตลาด ($\bar{X}$ = 3.85, S.D.=0.60) และในส่วนของผลการดำเนินงาน พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.85, S.D.=0.53) ผลการดำเนินงานในทุกด้านระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านการเรียนรู้และการเติบโต ($\bar{X}$ = 3.96, S.D.=0.58) ด้านกระบวนการภายใน ($\bar{X}$ = 3.88, S.D.=0.61) ด้านลูกค้า ($\bar{X}$ = 3.79, S.D.=0.57) และด้านการเงิน ($\bar{X}$ = 3.78, S.D.=0.57)

2. พัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ และนวัตกรรมธุรกิจ ที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าตัวแปรทั้งหมดซึ่งศึกษามีการแจกแจงใกล้เคียงกับโค้งปกติ ผลการวิเคราะห์แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่งของตัวแปร

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าความเบ้	ค่าความโด่ง	ระดับ
การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ					
ความกล้าเสี่ยง	4.02	.59	.036	-.060	มาก
การปฏิบัติการเชิงรุก	4.03	.61	.070	-.496	มาก
ความสามารถทางนวัตกรรม	3.94	.68	-.082	-.394	มาก
ความแข็งแกร่งต่อการแข่งขัน	4.03	.58	-.138	.120	มาก
ความเป็นอิสระ	3.89	.64	-.055	-.179	มาก
รวม	3.98	.53	.288	-.305	มาก
นวัตกรรมธุรกิจ					
นวัตกรรมผลิตภัณฑ์	3.90	.60	-.185	.684	มาก
นวัตกรรมกระบวนการ	3.94	.62	-.007	.011	มาก
นวัตกรรมการตลาด	3.85	.60	.204	.011	มาก
รวม	3.90	.56	.021	.487	มาก
ผลการดำเนินงาน					
ด้านการเงิน	3.78	.57	.030	.095	มาก
ด้านลูกค้า	3.79	.57	.248	.144	มาก
ด้านกระบวนการภายใน	3.88	.61	-.021	.019	มาก
ด้านการเรียนรู้และการเติบโต	3.96	.58	.015	.302	มาก
รวม	3.85	.53	.076	.490	มาก

การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรสองตัว (Bivariate Relationship) โดยการหาทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัว พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกคู่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.434 ถึง 0.838 ซึ่งเห็นได้ว่าทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปตามกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้น อีกทั้งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าไม่มากกว่า 0.85 นับว่า

ตัวแปรทุกคู่ไม่มีความสัมพันธ์กันมากจนเกิดภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Hair et al., 2010) โดยผู้วิจัย กำหนด FIN = ผลการดำเนินงานด้านการเงิน CUST = ผลการดำเนินงานด้านลูกค้า PRO = ผลการดำเนินงานด้านกระบวนการภายใน LEARN = ผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้และการเติบโต PROD = นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ PROC = นวัตกรรมกระบวนการ MKT = นวัตกรรมการตลาด RISK = ความกล้าเสี่ยง PROA = การปฏิบัติการเชิงรุก INNO = ความสามารถทางนวัตกรรม AGGR = ความแข็งแกร่งต่อการแข่งขัน และ DEPE = ความเป็นอิสระ ผลการทดสอบแสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปร	FIN	CUST	PRO	LEARN	PROD	MKT	MKT	RISK	PROA	INNO	AGGR	DEPE
FIN	1											
CUST	0.745**	1										
PRO	0.686**	0.838**	1									
LEARN	0.669**	0.733**	0.801**	1								
PROD	0.626**	0.648**	0.714**	0.707**	1							
PROC	0.719**	0.674**	0.729**	0.757**	0.795**	1						
MKT	0.793**	0.759**	0.733**	0.762**	0.791**	0.798**	1					
RISK	0.606**	0.644**	0.656**	0.665**	0.639**	0.658**	0.718**	1				
PROA	0.659**	0.669**	0.651**	0.713**	0.719**	0.783**	0.758**	0.721**	1			
INNO	0.524**	0.434**	0.441**	0.503**	0.527**	0.597**	0.566**	0.578**	0.748**	1		
AGGR	0.636**	0.600**	0.642**	0.674**	0.692**	0.727**	0.675**	0.687**	0.734**	0.673**	1	
DEPE	0.572**	0.569**	0.583**	0.639**	0.763**	0.716**	0.731**	0.636**	0.763**	0.609**	0.658**	1

** ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

การตรวจสอบโมเดลการวัดตัวแปรแฝง พบว่า โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงนวัตกรรมธุรกิจ และโมเดลการวัดของตัวแปรแฝง ผลการดำเนินงาน สามารถวัดได้จาก ตัวแปรสังเกตได้ที่กำหนด เมื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้น พบว่า สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อนวัตกรรมธุรกิจ ด้วยขนาดอิทธิพล 0.944 ($p < .01$) จึง ยอมรับสมมติฐานที่ 1 แต่การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน อย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ ด้วยขนาดอิทธิพล 0.203 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 2 นอกจากนี้นวัตกรรมธุรกิจ ส่งผลทางตรงเชิงบวก ต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ ขนาดอิทธิพล 0.742 ($p < .01$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 อีกทั้งการมุ่งเน้นความเป็น ผู้ประกอบการส่งผลทางอ้อมเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน ผ่านตัวแปรนวัตกรรมธุรกิจ ขนาดอิทธิพล 0.701 ($p < .01$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4 โดยจากผลการทดสอบ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ และ นวัตกรรมธุรกิจ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลการดำเนินงานได้ร้อยละ 87.80 โดยมี ค่า $\chi^2 = 61.483$, $df=36$, $RMSEA = 0.587$, $CFI=0.997$, $GFI = 0.970$, $AGFI = 0.934$, $SRMR = 0.021$ สำหรับการตรวจสอบ ความสอดคล้องของโมเดลในงานวิจัยนี้ ซึ่งค่าไคสแควร์อ่อนไหวตามกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ จะพบความไม่สอดคล้องของข้อมูลกับแบบจำลองได้ง่าย ในกรณีกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 250 และมีตัวแปรสังเกต ระหว่าง 12-30 ตัว ยินยอมให้ P-value น้อยกว่า 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ (Kline, 2011) ดังรายละเอียด ในตาราง 3 และรูปภาพประกอบ 2

ตาราง 3 ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปรเหตุกับตัวแปรผล

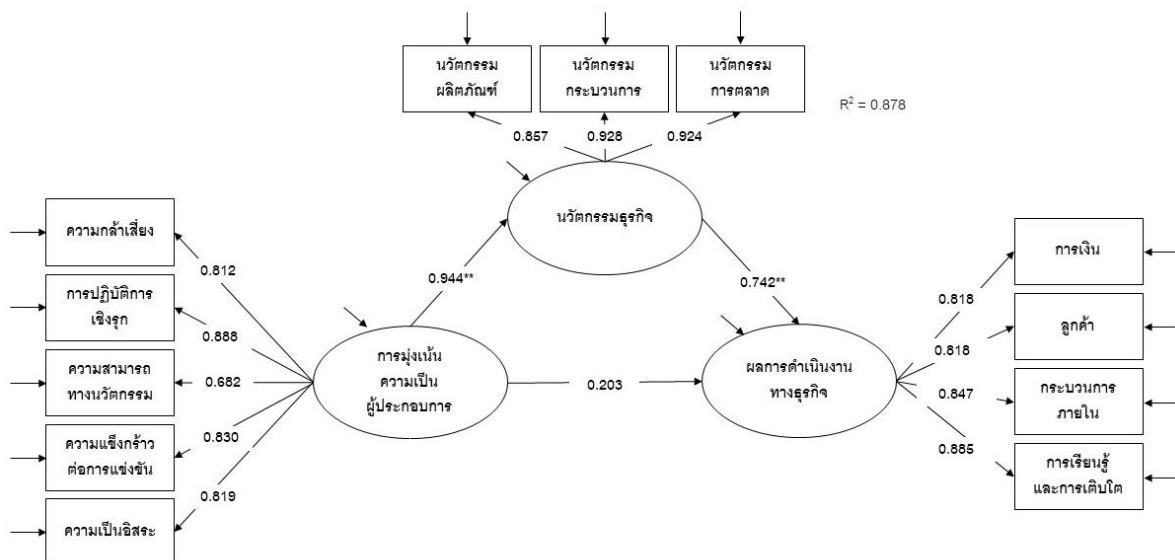
ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผล					
	(B) นวัตกรรมธุรกิจ			(C) ผลการดำเนินงาน		
	อิทธิพลรวม	อิทธิพลทางตรง	อิทธิพลทางอ้อม	อิทธิพลรวม	อิทธิพลทางตรง	อิทธิพลทางอ้อม
(A) การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ	0.944** (0.054)	0.944** (0.054)	-	0.904** (0.058)	0.203 (0.140)	0.701** (0.139)
(B) นวัตกรรมธุรกิจ	-	-	-	0.742** (0.143)	0.742** (0.143)	-
R ²	0.891			0.878		

$\chi^2 = 61.483$, $df = 36$, $\chi^2/df = 1.707$, CFI = 0.997, GFI = 0.970,
 AGFI = 0.934, RMSEA = 0.047, SRMR = 0.0212

** ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

รูปภาพประกอบ 2

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรมธุรกิจ ที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปผักและผลไม้ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จากการปรับแบบจำลอง)

6. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ และนวัตกรรมธุรกิจ ที่มีต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อนวัตกรรมธุรกิจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการเป็นกระบวนการ การปฏิบัติ และการตัดสินใจ ของผู้ประกอบการไปสู่

การดำเนินงานในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อให้ธุรกิจเกิดความสามารถในการแข่งขัน จึงย่อมมีความเชื่อมโยงกับความคิดและความตั้งใจที่จะคิดค้นดำเนินการในสิ่งใหม่ที่เป็นนวัตกรรมธุรกิจ ซึ่งตรงกับการศึกษาที่ระบุว่า การมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรมของธุรกิจ (กฤตชน วงศ์รัตน์, 2564)

อย่างไรก็ดี การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ส่งผลทางอ้อมเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน ผ่านตัวแปรนวัตกรรมธุรกิจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเกิดเป็นผลลัพธ์คือผลการดำเนินงานที่ดีได้นั้น เมื่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการนั้นถูกทำให้เกิดเป็นผลผลิตที่สามารถสร้างคุณค่าหรือมูลค่าให้กับองค์การในรูปของนวัตกรรมธุรกิจ ซึ่งนวัตกรรมเป็นสิ่งใหม่จากการคิดเชิงสร้างสรรค์ที่แตกต่างจากเดิม ซึ่งอาจอยู่ในรูปสินค้าหรือบริการ หรือการทำการตลาดที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีมากขึ้น หรือมีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ย่อมส่งผลให้ผลการดำเนินงานดีขึ้นตามมา ตรงกับการศึกษาซึ่งรายงานความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างนวัตกรรมธุรกิจและผลการดำเนินงาน (กฤตชน วงศ์รัตน์, 2564) นวัตกรรมมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน (จันทนา พงศ์สิทธิกาญญา และ ธงชัย พงศ์สิทธิกาญญา, 2564; ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช และคณะ, 2563)

7. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยสำหรับผู้ประกอบการ หรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มผลการดำเนินงานทางธุรกิจให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

1.1 เสริมสร้างการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง และให้ความสำคัญกับทุกองค์ประกอบ ได้แก่ ความกล้าเสี่ยง การปฏิบัติการเชิงรุก ความสามารถทางนวัตกรรม ความแข็งแกร่งต่อการแข่งขัน และความเป็นอิสระ เนื่องจากการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ช่วยให้เกิดนวัตกรรมธุรกิจ ซึ่งนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นของธุรกิจ

1.2 เสริมสร้างนวัตกรรมธุรกิจให้ครอบคลุมทั้งด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ด้านนวัตกรรมกระบวนการ และด้านนวัตกรรมทางการตลาด แต่ควรเน้นมากที่สุดในด้านนวัตกรรมการตลาด เนื่องจากเป็นด้านที่ผู้ประกอบการดำเนินการได้ในระดับที่น้อยกว่าด้านอื่น

1.3 การเสริมสร้างผลการดำเนินงานทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ผักและผลไม้แปรรูปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรครอบคลุมทั้งด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และเติบโต แต่ควรเน้นในด้านการเงินและด้านลูกค้า เนื่องจากเป็นด้านที่ผู้ประกอบการดำเนินการได้ในระดับที่น้อยกว่าด้านอื่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาในลักษณะการปฏิบัติการเสริมสร้างผลการดำเนินงานทางธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปผักและผลไม้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อยืนยันโมเดลที่พัฒนาขึ้น

2.2 ควรศึกษาอิทธิพลแต่ละองค์ประกอบของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ และนวัตกรรมธุรกิจ ที่มีต่อผลการดำเนินงานในแต่ละด้านของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปผักและผลไม้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 ควรศึกษาปัจจัยทางการบริหารอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปผักและผลไม้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้มีข้อมูลได้อย่างรอบด้านมากขึ้นในการเสริมสร้างผลการดำเนินงานทางธุรกิจ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กฤตชน วงศ์รัตน์. (2564). การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการและความสามารถทางนวัตกรรมธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมการผลิตจังหวัดเพชรบุรี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 15(2), 27-39.
- จักรศักดิ์ วงศ์วิราช บุญทวรรณ วิงวอน และ ปิยนันท์ ไซตวินิช. (2563). วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 14(2), 121-134.
- จันทนา พงศ์สิทธิกาญจนา และ ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา. (2564). แนวทางการส่งเสริมความสำเร็จในการดำเนินงานของผู้ประกอบการชุมชนในภูมิภาคตะวันตก. วารสารวิชาการ RMUTT Global Business and Economics Review, 16(2), 89-102.
- จวีรวรรณ จันทลา. (2559). การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการ ในธุรกิจแปรรูปอาหาร. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 9(1), 53-59.
- นงเยาว์ อินทะนาม อำภาศรี พ้อคำ และกรรณก ดลโสมณ. (2563). การมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 12(4), 82-95.
- วัชรพงษ์ อินทวงศ์ และ ปัทมา สุริยกุล ณ อยุธยา. (2561). การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุด้านภาวะผู้ประกอบการและนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารจังหวัดนครพนม. วารสารชุมชนวิจัย, 12(2), 101-117.
- วิจักขณ์ สุวรรณเจริญ ราณี อธิชัยกุล ทิพวรรณ บุญย์เพิ่ม และ อนุภาพ สมบูรณ์สวัสดิ์. (2559). การพัฒนาตัวแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานทางธุรกิจของอุตสาหกรรมอาหาร. วารสารการจัดการสมัยใหม่, 14(2), 129-144.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. (2565). การศึกษาเปรียบเทียบการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยด้วยเทคนิค IOC, CVR, และ CVI. รัฐศาสตรมหาสารคาม, 28(1), 169-192.
- สมพร ปานยินดี. (2558). ปัจจัยนำการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ และผลการดำเนินงานองค์กร. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 9(2), 47-58.
- สุรเดช จอวรรณศิริ. (2562). การจัดการสู่องค์กรนวัตกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- เสาวณี จันทะพงษ์ และ ทศพล ต້องห่วย. (2563, พฤษภาคม- มิถุนายน). เศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจไทยหลังโควิด 19: โลกปฏิวัติโรค ยกเครื่องสู่อนาคตวิถีใหม่, บีไอที พระสยาม แม็กกาซีน, 3 (พฤษภาคม- มิถุนายน), ฉบับที่ 10 เมษายน 2566, จาก https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/256303_CoverStory.aspx.
- อาทิช แซ่ลี. (2558). ศักยภาพการจัดการธุรกิจและคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการไร้สำปะหลัง อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาก*, 4(2), 1-12.
- Barney, J. (1991). Firm resource and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Benazzouz, N. M. (2019). Entrepreneurial orientation and innovation intensity: A synthetic literature review. *International Entrepreneurship Review*, 5(2), 23-29.
- Diamantopoulos, A., & Siguaw, J. A., (2000). *Introduction to LISREL: A guide for the uninitiated*. London : SAGE Publications, Inc,
- Hair, J., Black, W., Babin, B., & Anderson, R. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective* (7th ed.). London : Pearson Education.
- Kiyabo, K., & Isaga, N. (2020). Entrepreneurial orientation, competitive advantage, and SMEs' performance: application of firm growth and personal wealth measures. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 9(12), 1-15.
- Kline, R. B. (2011) *Principles and practice of structural equation modeling*. New York : Guilford Press.
- Lumpkin, G. T., & Dess, G. G. (1996). Clarifying the entrepreneurial orientation construct and linking it to performance. *Academy of Management Review*, 21(1), 135-172.
- OECD - Organisation for Economic Cooperation and Development. (2005). *Oslo manual: guidelines for collecting and interpreting innovation data, 3rd edition*. Retrieved on Jul 5, 2022 from https://read.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/oslo-manual_9789264013100-en#page3
- Porter, M. E. (1985). *Competitive Advantage Creating and Sustained Superior Performance*. New York : The Free Press.
- Rhee, J., Park, T., & Lee, D. H. (2010). Drivers of innovativeness and performance for Innovative SMEs in South Korea: Mediation of learning in orientation. *Technovation*, 30(1), 65-75.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). *Translating strategy into action the balanced scorecard*. Boston, MA : Harvard Business School Press.
- Peng, S., Michael, S., & Xiaofeng, J. (2016). Entrepreneurial orientation and performance: Is innovation speed a missing link. *Journal of Business Research*, 69, 683-690.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G., (2010). *A beginner's guide to structural equation modeling*. (3rd ed.). New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates.